

COMISSIÓ DE TERÀPIES NATURALS I COMPLEMENTÀRIES

INTRODUCCIÓ

La infermeria, com a disciplina humanística, té com a funció principal prestar cures dirigides a la persona, família i comunitat. L'exercici de la professió implica el desenvolupament de competències pròpies que deriven de l'aplicació de coneixements i habilitats intel·lectuals, relacionals o de destresa en el maneig d'aquelles tecnologies que li permetin resoldre tots aquells problemes relacionats amb la cura de les persones, formant part de l'equip de salut i dins del sistema sanitari.

Les cures infermeres s'emmarquen en un procés terapèutic que té com a finalitat ajudar i acompanyar a la persona en el seu procés de salut i malaltia. Estan encaminades a compensar la seva manca de capacitat, a estimular i mobilitzar els seus recursos, a afavorir el confort i el benestar, dirigits a proporcionar relaxació, a mitigar el dolor, a acompanyar en situacions de crisi, d'envelliment i en els últims moments de la vida.

L'objectiu de les cures no és la malaltia, sinó la vida.

La persona, dins del nostre marc conceptual, és considerada com una unitat, amb dimensions físiques, psicològiques, socials, espirituals i energètiques, en interacció permanent entre elles i amb el seu entorn. Ésser únic, indivisible, (alguna cosa més i diferent a la suma de les parts, a un conjunt d'òrgans i sistemes que funcionen), amb potencialitats, en evolució permanent, subjecte a creences i valors socials, polítics, culturals i espirituals i propietari de la seva pròpia vida i de la seva història, portador de drets i responsabilitats en les relacions que estableix amb el seu entorn i en tot el que esdevé en la seva vida i en la seva salut. Viu en el si d'una família, d'una comunitat, d'una societat i de l'univers amb els quals interacciona i estableix relacions permanents, que influeixen en el seu propi desenvolupament i en el seu estat de salut.

LES TERÀPIES NATURALS I COMPLEMENTÀRIES: CONCEPTE

L'Ordre d'Infermers/es de Quebec (OIIQ) en el document "els instruments complementaris de les cures" (1987) les defineix com un conjunt d'instruments que

complementen als altres mitjans convencionals, que la infermera utilitza en l'exercici de la seva professió per aconseguir els seus objectius de protegir, mantenir i promoure la salut i la qualitat de vida de les persones i els considera intervencions terapèutiques, naturals, no invasives, que els / les infermers / infermeres duen a terme en el seu lloc de treball, en pro del benestar de la persona i de la seva salut per a un millor servei a la població. Cita entre d'altres: el toc terapèutic, el massatge, la relaxació, la reflexologia, el massatge terapèutic, la hidroteràpia, la fitoteràpia i la dietètica.

Entre els professionals infermers no existeix un acord unànim per denominar a aquestes teràpies. A l'IV Congrés Nacional d'Infermeria en Teràpies Naturals i Complementàries es proposava cridar-les "opcionals". Hi ha certa unanimitat en el terme "complementari", com una ampliació dels recursos per proporcionar cuidats. En diferents països aquest és el terme més utilitzat. Una altra forma de denominar-los és "instruments complementaris de les cures infermeres" (ICCE), encara que potser seria suficient cridar-los "instruments de cures" entenent que molts dels quals que podem utilitzar no són nous, sinó que formen part de l'essència i evolució de la cura professional infermera en si.

LES TERÀPIES NATURALS I COMPLEMENTÀRIES I INFERMERIA

Les teràpies naturals comencen a estar en alça a partir de la dècada de 1970-80 en gairebé tots els països d'Occident, inclòs el nostre. Gràcies a les noves tecnologies es disposa d'una major accessibilitat a la informació, la qual cosa deriva en una major exigència de l'usuari mitjà dels serveis sanitaris en el que a mitjans diagnòstics i terapèutics es refereix. La persona pot i ha de triar entre les diferents opcions i possibilitats que s'ofereixen en l'atenció de la salut i ser part activa del pla d'atenció.

Una part important de la població opta per la cultura del natural i d'una major relació i cura cap al medi ambient.

El contacte amb altres cultures ha fet que els corrents de les teràpies naturals s'hagi estès i avui és un fenomen bastant general que la població recorri a aquests mitjans o maneres d'atenció.

Les concepcions de salut i de malaltia s'obren pas avui a nous enfocaments, concordes amb la concepció holística. Organismes i comissions internacionals de tot el món proposen sistemes de salut i de serveis socials que apuntin a l'exercici d'una

medicina global centrada en la persona. Aquesta visió de la salut va prenent força en la mesura en què aquesta és entesa com un procés dinàmic i continu, un fenomen multidimensional que té a veure amb totes i cadascuna de les dimensions de la persona i amb les seves pròpies experiències de vida i de salut.

Les darreres teories d'infermeria estan orientades cap a un paradigma holístic. Són moltes les autores infermeres que, amb les seves aportacions, han permès l'avanç de la infermeria en la definició del seu rol i en el camí cap a aquesta concepció integradora de les cures. Per esmentar algunes:

Florence Nightingale (1858): "Només la naturalesa cura i el que ha de fer la infermera és posar a la persona en les millors condicions perquè la naturalesa actuï."

Eunice Ingha: Va elaborar el primer mapa de les zones reflexes dels peus, en relació amb els diferents òrgans del cos, i el va introduir en les cures d'infermeria el 1920.

Marta Rogers (1970): Descriu la persona i l'entorn com a "camps d'energia que interactuen entre si". Cada persona és caracteritzada pel seu "propi patró d'energia" i la salut és un procés d'intercanvis energètics que transcendeixen la dimensió corporal i assoleixen la persona en la seva globalitat. Tot el que ocorre en un d'aquests camps repercuteix en els altres (Escola de Promoció de la Salut).

Margaret Newman (1980): Destaca en la seva teoria la concepció holística de la salut com a expansió de la consciència. En la salut inclou la malaltia i l'absència de malaltia. És un procés de desenvolupament del coneixement de si mateix i de l'entorn. (Escola de Promoció de la Salut).

Jean Watson (1970-80) i Madelein Leininger: Assenyalen que l'objectiu de la infermera és facilitar que les persones adquireixen "un grau superior d'harmonia entre la ment, el cos i l'ànima que doni lloc a processos d'autoconeixement i d'autocuració" Manifesten que la infermeria és un art, a més de ciència; l'art de donar a cadascú allò que necessita, quan ho necessita i de la manera que ho necessita. (Escola del Caring).

Dolores Krieger (1972): Va desenvolupar el tacte terapèutic.

Callista Roy: Veu a la persona com un sistema adaptatiu que posseeix mecanismes reguladors i està en contínua interacció amb un entorn canviant.

Considera la salut com l'esforç constant que realitza la persona per aconseguir el seu màxim potencial d'adaptació. La fi de les seves cures és contribuir en la millora de la seva salut, la seva qualitat de vida o la mort digna (Escola dels Efectes Desitjables).

Hildegard Peplau: Considera que la persona és un sistema bioquímic, físic i psicològic; posa la seva èmfasi en les necessitats psicològiques. Basa la cura en la relació interpersonal, l'orientació terapèutica de la qual fixa com a objectiu el desenvolupament de la personalitat (Escola d'interacció).

L'Organització Mundial de la Salut (OMS) reconeix la importància de la utilització de les teràpies naturals i complementàries i recomana que es dugui a terme un desenvolupament harmònic i científic i s'introdueixin mesures per a la seva regulació i control.

L'informe d'un comitè d'experts de l'OMS sobre l'exercici de la Infermeria, en l'apartat 6.8 titulat "Mètodes d'atenció complementària i tradicionals", insta els professionals infermers al que "estiguin preparats per guiar els seus clients en el procés de triar entre els diferents mètodes complementaris. En la seva formació per a l'exercici de la professió, les infermeres haurien de ser capacitades perquè entenguin sobre els diferents mètodes, ja que una gran quantitat de població empra habitualment aquestes teràpies...", continua l'informe: "...Alguns d'aquests mètodes complementaris poden formar part del treball terapèutic amb els pacients [...] el toc terapèutic, l'ús d'infusions i medicines herbàries, els massatges, la meditació i altres mètodes complementaris poden realçar l'assistència infermera...".

Els Col·legis d'Infermeria de les diferents autonomies, sensibles al tema, comencen a treballar-hi des de fa ja algun temps i l'any 1997 se celebra el I Congrés nacional d'Infermeria en teràpies naturals i complementàries monotemàtic.

El Col·legi d'Infermeria de Barcelona publica al juny del 2001 un document marc sobre "Els instruments complementaris de les cures infermeres", reeditat al 2004. En ell s'estableix la integració de les teràpies naturals i complementàries com una intervenció més, com una altra forma de tenir cura i enriquir les intervencions autònomes d'infermeria des d'una perspectiva humanista, en el marc d'un pensament infermer propi.

El seu objectiu és:

1. Tractar de potenciar i activar els propis recursos de la persona, les seves pròpies defenses, aconseguir l'equilibri, el seu benestar, millorar la qualitat de vida.
2. Ajudar a la persona a fer front la seva situació de salut, ajudant-la a recuperar l'harmonia amb si mateixa i amb el seu entorn...

Els resultats en termes generals són:

- Sensació de benestar, pau, autocontrol.
- Millora en problemes concrets: de dolor, eliminació, circulació, disminució del nivell d'estrès, de sofriment, de temor etc.
- Millora la qualitat del somni, l'estat d'ànim, l'autoestima, l'estat d'alerta, la relació i la comunicació.
- Augment de les defenses naturals i capacitats funcionals.
- Ajuda a assumir situacions noves i difícils.

Els usuaris que demanden teràpies complementàries estan sol·licitant en el fons una atenció personalitzada, que el professional els dediqui temps, escolta, i s'interessi de debò per aquesta persona en particular. De la mateixa manera, són moltes les infermeres que troben a faltar en la seva pràctica diària aquest contacte personalitzat amb el pacient. A través de les teràpies, tots dos (infermera i pacient) estableixen vincles que els enriqueixen mútuament i que afavoreixen el desenvolupament de recursos propis per al restabliment de la salut o per a una vivència més positiva i de creixement, des de l'acceptació i l'autonomia en el seu procés de malaltia.

Diferents Col·legis d'Infermeria, davant la demanda dels seus col·legiats, decideixen crear grups de treball i Comissions en Teràpies Naturals i Complementàries.

Des de l'any 2005 els col·legiats de tot l'estat espanyol disposem de cobertura (per l'aplicació de teràpies naturals) en la pòlissa de responsabilitat civil.

Justificació

La Comissió de Teràpies Naturals pretén donar cobertura als professionals d'Infermeria amb inquietuds naturistes que desitgin:

1. Una formació reglada, que garanteixi la competència professional.
2. El suport institucional per incorporar la seva aplicació a la pràctica clínica com a instruments complementaris de les cures infermeres.
3. L'acreditació de la capacitat en Teràpies Naturals.

Objectius generals:

- Donar a conèixer les Teràpies Naturals i la seva aplicació en l'àmbit assistencial dins del rol autònom d'infermeria.
- Brindar / oferir el suport institucional necessari que contribueixi al fet que la seva aplicació pràctica sigui viable.

Objectius específics:

- Organitzar i promoure activitats informatives específiques d'interès per als col·legiats.
- Explorar l'interès dels col·legiats en les diferents Teràpies Complementàries existents.
- Desenvolupar plans de formació d'acord amb les necessitats formatives detectades en aquest àmbit.
- Oferir assessoria legal i jurídica a aquells professionals que incorporin l'aplicació de les teràpies en la seva pràctica diària.
- Articular una estructura que acrediti la formació específica en Teràpies Naturals.